

technologies are considered. The positive experience of introducing such systems into the practice of educational institutions of different educational and qualification levels is analyzed. Possible ways of solving the problem of the speedy introduction of systems of this class into the practice of Ukrainian educational institutions are outlined.

The basis of the analysis of this class is to use qualimetric approach to assessing the professional skills of teachers in secondary schools under the innovative research and educational project "Electronic certification of teaching staff".

Key words: system of higher education, higher education institution, quality assessment, quality indicators, comprehensive indicator, kvalitologiya, qualimetry, teacher's model, evaluation.

Стаття надійшла до редакції 01.05.2017 р.

Прийнято до друку 27.06.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 061.1(100):364-787.2/.82:327-048.93(045)

X. Є. Скорік

**МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ СОЦІАЛЬНОЇ,
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА ПРАВОВОЇ ПІДТРИМКИ СІМЕЙ
В ЗОНІ КОНФЛІКТУ**

В 2014 році Україна зіткнулась з новим для себе явищем – військовим конфліктом на Сході країни, який зумовив ряд наслідків, серед яких: вимушене внутрішнє переміщення осіб, втрата постійної домівки, роботи, втрата родинних зв'язків чи загибель родичів та ін.

Вищеперераховані наслідки негативно вплинули не лише на життя окремого регіону зі всім його населенням, але й країни в цілому, адже саме наявність військового конфлікту, різниця в прибутку різних верст населення на фоні ризикового підвищення вартості комунальних послуг і подорожчанням товарів першої необхідності, наявність вимушено переселених осіб (а саме осіб, які потребують сторонньої психологічної, соціальної, матеріальної допомоги) привели до формування трьох категорій осіб.

Першу категорію складає населення країни, територія проживання яких полягає поза зоною антитерористичної операції, друга категорія – це вимушенні переселенці, а третю – складає населення, яке залишились в зоні конфлікту. Якщо розглядати перші дві категорії, то слід зазначити, що вони знаходяться в більш вигідному положенні, адже вони мають змогу не тільки проживати на території вільної від збройного конфлікту, але й бути в зоні психологічного, соціального, економічного комфорту,

чого не можна сказати про те населення, що залишилось на території непідконтрольних Києву.

Саме останні потребують значної підтримки зі сторони держави, а необхідність спеціалізованої соціальної, економічної, психологічної, правової підтримки населення зони конфлікту обумовило вибір теми статті. *Мета статті* полягає в аналізі проблем сімей, що проживають в зоні конфлікту та виявлення можливості надання їм соціальної, психологічної, педагогічної підтримки з боку міжнародних організацій.

Не дивлячись на те, що проблема надання допомоги різним категоріям населення, проживаючим в зоні конфлікту є новою для України, та за три роки військових дій з'явилася значна кількість публікацій: науково-теоретичних та практичних праць, що направлені на вирішення їх проблем. Так, проблеми соціально-педагогічної та психологічної допомоги родинам з дітьми в умовах військового конфлікту розглядаються в роботах І. Левченко, Л. Ковальчук, І. Трубавіної; проблему гібритної війни та її ролі в життєдіяльності населення розглядали І. Вороб'єв, К. Гринько, А. Дубін, В. Толубко, П. Шевчук; особливості соціально-педагогічної роботи з вимушеними переселенцями досліджували А. Акмалова, Г. Лазос, Т. Семигіна та ін.

Вивчаючи сучасні публікації в сфері надання соціальної, психологічної, правової, соціально-педагогічної підтримки населення в зоні конфлікту було виявлено, що більшість праць присвячено саме кваліфікованій допомозі внутрішнім переселенцям, в той час коли питання надання допомоги жителям, які мешкають безпосередньо в зоні антитеритичної операції залишаються недостатньо вивченими. І якщо внутрішні переселенці отримують підтримку зі сторони держави в вигляді всіх соціальних гарантій, то жителі неконтрольовані частин Луганської та Донецької областей, які з власних причин не покинули власні домівки і залишаються в зоні АТО, такої можливості не мають. Саме можливість надання різнопланової допомоги жителям антитерористичної операції стає актуальним питанням сьогодення.

Перш ніж перейти безпосередньо до пошуку шляхів надання допомоги жителям конфлікту, доцільно розглянути основні проблеми з якими стикаються населення зони конфлікту.

Для кращого розуміння проблем населення було проведено опитування серед жителів Луганська та Донецька, основним питанням якого було: «з якими проблемами Ви та ваша родина стикаєтесь в повсякденному житті?». В ході опитування були отримані наступні результати: непомірно великі ціни на товари і послуги – 94% опитуваних; психологічна напруга, стрес, занепокоєність ситуацією на Донбасі – 92%; матеріальна скрута – 72%; обмежена кількість робочих місць – 87%; обмеженість в товарах першої необхідності (перш за все мова йде про якісні ліки та їх ціну) – 58%; втрата соціального статусу – 42%; розрив родинних зв'язків – 39% та обмежене пересування – 35% опитуваних.

Отримані дані свідчать про наявність певного спектру проблем та необхідність сторонньої соціальної, матеріальної, правової, психологічної підтримки як окремих громадян так і родин в цілому.

Зіткнувшись з новими реаліями життя значна кількість населення опинилася у складних життєвих обставинах (СЖО), тобто в таких які вони не можуть подолати самостійно. Згідно із ЗУ «Про соціальні послуги» від 26 січня 2016 року N 936-VIII державою гарантоване надання соціально-побутових, психологічних, соціально-педагогічних, соціально-економічних, соціально-медичних, юридичних, інформаційних послуг, послуг з працевлаштування [1].

Виконання соціальних зобов'язань державою можливо лише за умови вільного доступу до території та людей, які її населяють, а в випадку з неконтрольованими частинами Луганської та Донецької областей це неможливо. В такому випадку активізується питання: яким чином держава може допомогти своїм громадянам?

За умови неможливості вільного здійснення гарантованого комплексу підтримуючих заходів зі сторони держави активізується діяльність міжнародних організацій, діяльність яких регламентується принципами міжнародного права. Принципи трактуються як норми, що мають обов'язковий характер для всіх учасників міжнародних організацій. До загальних принципів відносяться, зокрема: принцип мирного співіснування держав; принцип суверенної рівності держав; принцип співробітництва держав; принцип добровільного виконання міжнародних обов'язків; принцип взаємовигоди у міждержавних стосунках [2, с. 55].

В сучасних реаліях Донбасу, коли неконтрольована Києвом територія залишається закритою для української влади та недержавних вітчизняних організацій, існує можливість отримання допомоги від міжнародних організацій, які завдяки своєму міжнародному і мирному статусу мають змогу проводити підтримуючі соціально-економічні, правові, психологічні, медичні заходи на більшості територіях.

Міжнародна організація як «інститут, що надає соціальну допомогу різним категоріям населення» [3, с. 52] виступає в якості суб'єктів соціальної, економічної, правової, медичної (залежно від напрямку організації) діяльності.

Станом на травень 2017 року на території Луганської та Донецької областей вільно функціонує 4 міжнародні організації: Організація Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), «Людина в біді» (Člověk v tísni) та Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЕ / OSCE). Лише вище перерахованим організаціям вдалось отримати акредитацію, яка є головною умовою для отримання дозволу на діяльність в зоні конфлікту.

Кожна з організацій має власну мету діяльності на напрямки її реалізації, так наприклад, **Організація з безпеки і співробітництва в Європі (надалі ОБСЕ)** слугує форумом для політичного діалогу з широкого кола питань безпеки і платформою для спільної діяльності

покращення життя людей та їх спільнот. Завдяки своєму комплексному підходу до безпеки, який охоплює військово-політичне, економіко-екологічне і людське простір, і всеохоплюючому членству, ОБСЄ сприяє подолання розбіжностей формування довіри між державами на основі співробітництва в таких областях, як запобігання конфліктів, регулювання криз і пост-конфліктне відновлення[4].

ОБСЄ здійснює діяльністі у трьох напрямках:

- **військово-політичному** (включає в себе реформування сектору безпеки та безпечного зберігання та утилізації легкої і стрілецької зброї та звичайних боєприпасів);
- **економіко-екологічному** (сприяє шляхом просування таких тем, як належне управління, боротьба з корупцією, обізнаність про екологічні проблеми, використання природних ресурсів і раціональне управління екологічними відходами);
- **соціальному** (допомагає своїм державам-учасницям у формуванні демократичних інститутів; проведення справедливих і прозорих демократичних виборів; забезпечення поваги прав людини; свободи ЗМІ; прав національних меншин і верховенства закону; а також сприяє просування тим толерантності та недискримінації) [4].

Таким чином ОБСЄ згідно з третім напрямком діяльності виконує соціальну та правову підтримку населення Сходу країни.

На території зони АТО також функціонує професійна чеська організація «Людина в біді», що надає допомогу людям в кризових ситуаціях. За 20 років свого існування організація «Людина в біді» стала однією з крупніших гуманітарних об'єднань в центральній Європі та почала займатись освітою та наданням допомоги соціально ізольованим людям [2].

Сьогодні «Людина в біді» займається чотирма основними напрямками діяльності: 1) гуманітарна допомога і співробітництво з розвитку; 2) охорона прав людини; 3) програми соціальної інтеграції; 4) освітні та інформаційні програми, які реалізуються і на території Сходу та мають позитивні результати своєї діяльності.

Ще однією організацією, що має дозвіл вільної діяльності на окупованих територіях є **Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ)**, що виступає незалежною гуманітарною організацією, яка спрямовує діяльність із забезпечення захисту жертв міжнародних та внутрішніх збройних конфліктів. Основне завдання МКЧХ полягає в забезпеченні дотримання воюючими сторонами положень Женевських конвенцій 1949 р. про захист жертв збройних конфліктів та Додаткових протоколів до них.

Відповідно до Статуту МКЧХ, метою Організації є відстоювання та поширення основоположних принципів Руху Червоного Хреста (гуманність, нейтральності, універсальність тощо), виконання покладених Женевськими конвенціями завдань із забезпечення дотримання норм міжнародного гуманітарного права під час збройних конфліктів [5].

Пріоритетами відносин нашої держави з МКЧХ залишається співробітництво Комітету з Національним Товариством Червоного Хреста України у допомозі особам, постраждалим внаслідок конфлікту на Сході країни. Наразі Комітетом відкрито шість офісів в нашій країні – в Харкові, Донецьку, Луганську, Сєверодонецьку, Маріуполі та Одесі. Організація активно задіяна у мобілізації ресурсів для постраждалих регіонів; зокрема, МКЧХ на території Донбасу виконує одразу декілька функцій: соціальна підтримка населення; видача гуманітарної допомоги (у вигляді ліків, будівних матеріалів, продуктів харчування); організація волонтерської діяльності; відновлюють пошкоджену військовими діями інфраструктуру (школи, лікарні, мости, станції водопостачання та інш.); захист основних прав та свобод людини, надає психологічні підтримку різним категоріям населення та інш; тобто виконує різноманітні підтримуючі заходи для покращення життя українців у зоні конфлікту.

Розглянувши роботу міжнародних організацій в зоні конфлікту, слід зазначити, що не дивлячись на те, що їх лише чотири та свою діяльністю вони здійснюють ефективну підтримку населення Донбасу. На території України функціонують близько 50 міжнародних організацій різної направленості але закритий статус самопроголошених республік не дає в повній мірі здійснити державну соціальну, психологічну, правову підтримку населення, яка передбачена Конституцією України. Таким чином міжнародні організації виступають в якості суб'єктів кваліфікованої різноманітної допомоги населенню Сходу країни та можуть бути використані для не тільки для надання підтримуючих і захисних послуг, а й налагодження мирного процесу в цілому.

Список використаної літератури

1. **Закон** України «Про соціальні послуги» // Ліга закон. – 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030966.html
2. **Міжнародні організації:** Навч. посібник / За ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Кутайні З. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 483 с.
3. **Безпалько О. В.** Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько. – К. : Центр учебової літератури, 2009. – 208 с.
4. **Організація** безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЕ) // Офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osce.org>.
5. **Міжнародний комітет червоного хреста.** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/red-cross>.

Скорік Х. Є. Міжнародні організації як суб'єкти соціальної, психологічної та правової підтримки сімей, що опинились в зоні конфлікту

У статті розглянуто проблеми сімей, які живуть у зоні конфлікту, наведені дані, які свідчать про необхідність соціальної, матеріальної, правової, психологічної підтримки як окремих громадян так і сім'ї в цілому.

Міжнародні організації розглянуто як суб'єкти соціальної діяльності, діяльність яких спрямована на підтримку жителів Донбасу. Проаналізовано діяльність Організації Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), «Людина в біді» (Člověk v tísni) та Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ / OSCE).

Ключові слова: зона конфлікту, сім'ї у складних життєвих обставинах, суб'єкт соціальної діяльності, міжнародна організація, Організація Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), «Людина в біді» (Člověk v tísni), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ / OSCE).

Скорик К. Е. Международные организации как субъекты социальной, психологической и правовой поддержки семей в зоне конфликта

В статье рассмотрены проблемы семей, живущих в зоне конфликта, приведены данные, которые свидетельствуют о необходимости социальной, материальной, правовой, психологической поддержки как отдельных граждан так и семей в целом.

Международные организации рассмотрены как субъекты социальной работы, деятельность которых направлена на поддержку жителей Донбасса. Проанализирована деятельность Организации Объединенных Наций (ООН), Международного Комитета Красного Креста (МККК), «Человек в нужде» (Člověk v tísni), Организация по безопасности и сотрудничества в Европе (ОБСЕ / OSCE).

Ключевые слова: зона конфликта, семьи в сложных жизненных обстоятельствах, субъект социальной деятельности, международная организация, Организация Объединенных Наций (ООН), Международный Комитет Красного Креста (МККК), «Человек в нужде» (Člověk v tísni), Организация по безопасности и сотрудничества в Европе (ОБСЕ / OSCE).

Skorik K. International Organizations as Subjects of Social, Psychological and Legal Support of Families in the Zone of Conflict

This article considers the problems of families, which live in the zone of conflict, presents data that indicate the need for social, material, legal, psychological support for both (individual) citizens and families (in general). The article considers and justifies international organizations as subjects of social work aimed to support residents of Donbas.

The analysis of activities of United Nations Organization (UN), International Committee of the Red Cross (ICRC), People in Need (PIN) and Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), was conducted.

Key words: zone of conflict, family in difficult life circumstances, subject of social activity, international organization, United Nations Organization, International Committee of the Red Cross, People in Need (Člověk v tísni) and Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE).

Стаття надійшла до редакції 09.05.2017 р.

Прийнято до друку 27.06.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 37.013.73

В. Т. Чепіга, І. В. Чепіга

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
У КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФІЇ ЗАХИСТУ ЗДОРОВ'Я МОЛОДШОГО
ШКОЛЯРА**

Проблема формування здоров'я підростаючого покоління постає перед нами як медична, психологічна та педагогічна, тому що здоров'я має специфіку виявлятися на фізичному, психічному та духовно-моральному рівні. Сьогодення вимагає від педагогічної науки та практики розробки програм оздоровлення дітей та молоді, його захисту та підтримки, пошуку ефективних технологій та підходів. Поняття «здоров'я» та «здоровий спосіб життя» активно використовуються у науковому просторі сьогодення. Говорять навіть не тільки про окремі технології здоров'я, а й про «політику здоров'я» [5]. Проблема здоров'я активно розроблялася і розробляється у філософських, культурологічних, медико-біологічних, психолого-педагогічних дослідженнях. Важливе значення у контексті нашого дослідження мають результати наукових діяльності сучасних вчених (О. Балакірева, О. Вакуленко, В. Вишневський, В. Горашук, О. Іванашко, О. Жаборницька, В. Коваленко, С. Лапаєнко, С. Омельченко, М. Смирнов, О. Яременко та ін.), присвячених різним аспектам формування культури здоров'я та здорового способу життя дітей та учнівської молоді.

Для нашого дослідження мають певне значення і праці, присвячені філософії освіти (Б. Гершунський, С. Гессен, В. Гончаров, Е. Гусинський, М. Євтух, В. Кремень, Т. Кузнецова, Л. Липська, Ф. Михайлов, В. Рижко).

Проте вищезазначені дослідження не вичерпують всіх питань проблеми. Саме тому в полі нашої уваги перебувають як базові, так і нові підходи до вирішення стратегічних і тактичних завдань сприяння